

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/I. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštne. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Licealna knjižnica
Ljubljana
Strossmayerjeva ulica, II. dr. gimn.

Glasilo Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU“ ima s članom lažano naročnino. Za oglase in rešitve vseh vrst je o Din 2:50 od petih vrst. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

P. DOMAČIN:

Kaj je in kaj ni UJU?

(Iz Prekmurja.)

Ob vsaki priliki naglašamo, da je UJU nekaj nujno potrebnega in koristnega, ne le za učiteljstvo, še bolj za narod in državo. Seveda, ta trditve v polni meri tudi odgovarja, toda le takrat, če ne pride do splošne zmage načelo, da na dnevnem redu naših zborovanj nimajo mesta »po šoli in po stroki dišeče stvari«.

V pravilih UJU je izrečno povedano, da je stanovsko-strokovna organizacija. Žalibog, na istem mestu pogrčamo natančne omejitve stanovskega in strokovnega delokroga, še bolj povedano: ni povsem jasno povedano v pravilih, v kakšnem razmerju sta stanovski in strokovni del. In po mojem skromnem mnenju baš ta nejasnost spravi naše organizacije sicer vdane člane, na napačno pota.

Upam, v tem oziru soglašamo vsi, da je UJU nujna realna potreba; saj drugače bi živela ta organizacija življenje muhe enodnevnice. Mi pa vidimo njeno zdravo evolucijo in napredek. In če stavimo vprašanje, v čem je tista realna podlaga, katera takorekoč vzdržuje impozantno zgradbo UJU, potem bomo videli, da je troje mnenj. Eni bi rekli: strokovni interes; drugi bi trdili: stanovski interes. Še več bi pa bilo med nami takšnih, ki so mišljenja: stanovsko-strokovni interes je podlaga nastanku in evoluciji naše, od drugih stanov marsikaterikrat zavideane organizacije.

Na prvi pogled se vidi, da nas ne veže le stanovski interes, zlasti ne v onem navadnem tolmachenju, kadar se pravi — stanovski interes je doseči samo čim boljše gnotno stanje. Učiteljstvo raznih pokrajin živi v tako različnih socialnih in gospodarskih razmerah, da baš ta različnost gospodarskih in socialnih razmer ne bi dovolila sestave enotne učiteljske fronte in okrepitev organizacije, le na podlagi gesla: za enako delo enako plačilo! Še manj bi bilo v interesu naroda in države, da obstoja organizacija, ki ima namen okrepiti gnotno stanje samo enega dela duševnih delavcev. Sicer pa je tudi preteklost naše organizacije glasen protest proti takemu naziranjju.

Na etični podlagi stoji impozantna zgradba UJU in baš v tem je resničnost trditve, da je evolucija te organizacije v interesu naroda in države.

Čutimo vsi, da nam v današnji družbi ne pripada upoštevanje mesto, ki bi ga zaslužili po važnosti učiteljskega dela. Naš slab gnotni položaj je le jasno govoreč zunanji efekt tega defakto ob-

stoječega stanja. Živo čutimo naše slabosti in smo prepričani o tem, da mi, ne kot poedinci in tudi kot stan nismo krivi, da je naše delo kvalitativno in kvantitativno manj vredno — nego bi moglo in moralo biti. Čutimo vsi, da je naša splošna, zlasti pa strokovna izobrazba nezadostna in vidimo tudi sile, ki delujejo na tem, naj se to stanje revolucionarno ne izpremeni. Moramo se pa tudi zavedati resnice: da nam le lastno delo pripomore do zmage in odpora proti tem našim škodljivcem! Toliko časa, dokler ne izboljšamo kvalitativno in kvantitativno vrednosti učiteljskega dela, ni upati na porast etičnega in materialnega plačila. Borba se vodi na široki fronti, toda cilj ji je le eden: **usposobitev jugoslovanskega učitelja za čim boljše šolsko in izvenšolsko delo!**

Zlasti šolsko delo bodi mojstersko! Pri šolskem delu se moremo otresti zastarelih »metodiških ocal«!

Torej: nikar se ne branimo tem, ki dišijo po izpopolnitvi naše stroke, ker sicer s tem zanikamo, da ima borba UJU etično podlago in tajimo bistvo učiteljskega dela.

Imejmo vedno pred očmi, da je naša organizacija udruženje, ki hoče uresničiti neki etični, narodu in državi koristen ideal! Bodimo edini vsi v tem, da je pot do zmage naših idealov jasno začrtana: samo izobrazba, nadaljnja izobrazba s pomočjo kulturnega in gnotnega kapitala organizacije, to je strokovna poteza UJU, ki ji daje močan, etično nacionalen pravec! In to delo se vrši v nekem obrambnem okviru, v okviru, ki kaže stanovski značaj učiteljske organizacije.

Zato pa ne verujem, da nimajo mesta teme na dnevnem redu naših zborovanj, če so izrazito šolske narave. Baš tega potrebujemo, da dvignemo in utrdimo etični in nacionalni temelj naše organizacije, ker zavedati se moramo vsikdar, da smo sograditelji jugoslovanske nacije in naše nacionalne mlade države!

Vestnik meščanskih šol.

—c Šolski voditelj — ali šolski upravitelj. V novejši dobi je postal naziv šolski upravitelj, oziroma učitelj upravitelj pri nas popularen in tudi šolska oblast se ga je prvič uradno poslužila pri zadnjem razpisu učiteljskih mest pod šte. 6210, prosv. odd., to se pravi razširila je v Srbiji običajen naziv tudi pri nas, dasi to ni v skladu z našimi še veljavnimi zakonskimi določili § 12. drž. šol. zak. iz leta 1869. in 104. šolskega in učnega reda iz leta 1905. — Pa ne zaradi tega, saj je tudi treba, da se marsikaj postavi

na enotno podlago, zato imajo tudi razni osnutki šolskega zakona tudi naziv »upravitelj« za dosedanega »šolski voditelj«. Marsikomu se utegne to dopasti, drugemu niti na um ne pride, da bi se spodtkal nad sličnimi »malenkostmi«, zopet drugi pa to hotoma uvaža. — Vprašanje pa je vsekakor aktualno in nikakor ne premalenkostno: ali je učitelj upravitelj identičen izraz za »šolskega voditelja« oziroma če ni, v čem in zakaj bi bil umestnejši. — Po še veljavnih zak. določilih in raznih oblastnih odredbah je šolski voditelj neposreden šef in predstojnik ostalega učiteljstva. On je v prvi vrsti odgovoren za ves pokret na šoli — no, saj je to tudi kak upravitelj za svoj urad — pa ne samo to, učitelj-voditelj je vodja vsega ped. didakt. gibanja ter mu pritiče vsled raznih odredb in zakonskih določil vpliv na ostalo učiteljstvo § 133., 134. e šolskega in učnega reda leta 1905. Fink, zbirka I. 49. To pa ni več funkcija »upravitelja«, temveč »voditelja«. Pač lahko govorimo o upravitelju pri davkarji, pošti, železnici itd., kjer se oziramo na zgolj tehnično upravo, pri šoli je stvar povsem druga. Avstrijski zakonodajalec je to dobro ločil. No, pa kaj, oglasi se jih sto: ta nam županil ne bo! — mi hočemo le upravitelja, ki nam bo samo »županil« in nič več — tako nekako je slišati mnogokrat zlasti pri debatah o esnutkih bodočega šolskega zakona. — Jaz, pa ne samo jaz, marsikdo se pa na tihem boji — glasno se pa niti ne upa več reči — ali nas ne bo po sličnem pokretu bolela glava. — No, ne vzemimo pretragično: upajmo, da tudi tozadevno vskali le zdravo zrno! — Dočnikom pa, ki bi eventualno utegnili najti v titulošu »upravitelj« celo nekaj privlačnejšega, pa bi upal povedati še to, da je vsak boljši šef davkarije celo »nadupravitelj«, kar bo v reprezentanci šolskega upravitelja le zastopljalo. Zato pa: naj obvelja še tupatam tudi kaj, kar nam je zapustila »stara« Avstrija, četudi le slaba mati, pa ne pardon — zato, ker je od slabe matere Avstrije, temveč samo, ker je prav.

Šegula.

Splošne vesti.

ZA PRAVICO POROČENIH UČITE-LJIC NA DEŽELI!

Listi so prinesli vest, da se je finančni minister izrekel za to, da ostane za sedaj pri njegovem načrtu in naj dobivajo za enkrat polne draginjske doklade vsaj učiteljice v mestih. Službujem v neposredni bližini mesta. Na trg imam deset minut. Dobivam vse potrebščine iz mesta, ker v naših trgovinah ne dobim vsega, ali pa je cena pri nekaterih predmetih — višja! Zato pa imam polo-

vico draginjskih doklad III. razreda, ker je moj mož tudi učitelj in ker stoji šolsko poslopje izven mestne meje. Delo imam isto, da ne rečem večje, ker je deca v predmestju s tovarnami navadno še bolj razposajena in slabše vzgojena od one v mestu. Za prazno stanovanje z dvema sobama plačujem 70 Din mesečno; torej tudi nič manj kakor v mestu. Tovarišice pa, ki so nameščene v mestu, hodijo na isti trg, v iste trgovine in v isto »Zadrugo«, naj dobivajo po mnenju gospoda ministra cele draginjske doklade II. razreda — v še večjih mestih celo I. razreda. Ne zavidam jih, povdarjam pa, da tlači nas podeželanke, ravno tako življenska peza, da imamo isto izobrazbo in isto delo!! Če imajo res »le nekoliko razpoložljivih sredstev«, naj nas vse poročene učiteljice začasno enako uvrstijo recimo v III. draginjski razred s celimi dokladami in to tudi one, ki imajo trgovca, advokata, bančnika ali celo — verižnika ter živijo v mestih II. ali I. razreda. Na ta način bi se zaenkrat odstranila vsaj delno krivica! Mislim, da bi bile gospe tovarišice poročene z netovariši, ki so navadno gnotno boljše stitirane, le malo prizadete, nam pa bi bilo zelo pomagano!! Pozneje pa, ko bodo »sredstva na razpolago«, naj bi se še s tem prizadetim — krivica popravila! Vsa društva pa pozivam, da naj sklepajo v tem zmislu resolucije ter jih pošljejo naši organizaciji. Ne mirujmo da ne bomo — mogoče že v kratkem — zopet presenečene.

Podeželanka.

— Izplačilo razlike od oktobra. Iz Beograda poročajo, da o izplačilu razlike od oktobra naprej še vedno ni nikake odločbe. Meročajni krogi se izgovarjajo, da še niso dobili podatkov o efektu izplačila novih poviškov, pri čemer se posebno izgovarjajo na Split in Sarajevo. Zavlačevanje izplačila je vsekakor velika krivica za uradništvo, ker ima uradništvo zakonito pravico do izplačila razlike med starimi in novimi plačami od 1. oktobra 1923 do 1. maja 1924, o čemer ni nikakega dvoma. Izgovor glede kreditov drži malo, ker so bili stomilijonski krediti odobreni za izplačilo novih plač za oktober, november in december. Pozivamo vse vplivne kroge, da smatrajo izplačilo teh razlik kot zelo nujno in napno vse sile, da se to izvede v zmislu zakona.

— Draginjske doklade za upokojenje. Naši upokojenici trpe pomanjkanje, komisija za ureditev nove draginjske uredbe za upokojenje pa z neverjetno indolenco zavlačuje to delo. Krediti so že dovoljeni in bi morali biti že zdavna izplačani, vendar izplačila ni in ni. Ob dvanaesti uri kličemo vladnim krogom in strankam: rešite upokojenje moralne in materialne bede in dajte jim, kar jim

LISTEK.

RUDOLF MENCIN:

Pedagoški zbornik in njegov kritik.

(Dalje.)

Nas mora predvsem zanimati problem pedagogike kot avtonomne vede. V obilici filozofskih, psiholoških, socioloških, pravnih, etičnih, gospodarskih in drugih problemov, ki stoji v bolj ali manj vidnem odnosu do vzgoje in pedagogike in ki jih vsak dan srečavamo (koliko se je zadnje dni pisalo o Kantu in njegovi etiki!), ne nahaja lajk nobene zanesljive orientacije. Zato občutimo potrebo po vedi, ki bi z zrelišča vzgojne misli podajala celoten pogled na svet in nam bila zanesljiv vodnik v zapletenih problemih in pojavih, ki so v zvezi z vzgojo — z vzgojo v širokem in najširšem smislu besede kot prafunkciji življenja, kot konstitutivnem činitelju duhovnega razvoja, z vzgojo, ki deluje v zajednici ravno tako nezavestno kot zavestno in od

katere pomeni šolstvo samo vrhni del zavestnega delovanja.

Odvsnosti pedagogike od drugih ved, ki jih komaj površno ali sploh ne poznamo, je menda pripisati, da vlada med nami precejšnja nejasnost v osnovnih pojmih pedagogike, da vse povprek istovetimo pedagoške, psihološke, didaktične probleme, da razpravljajo o pedagogiki mislimo skoraj edino le na šolo, na pedagoško tehnologijo, da nimamo nobenega zanesljivega merila za ocenjevanje raznih reformnih predlogov in teženj, da smatramo didaktične in metodične probleme in načela kot osnovne probleme in normativna načela pedagogike. Nikakor ne mislim zmanjševati ali omalovaževati pomena raznih reform za šolo, a tu govorim o pedagogiki kot vedi in o potrebi, da imamo nek višji kriterij za presojo teh reform.

Herbartova znanstvena (!) pedagogika, ki je končala v formalizmu, metodizmu in psihologizmu, nam ni mogla nikdar biti resen vodnik v velikih življenskih problemih vzgoje, ona nas je preje odvrčala od študija sistematične pedagogike. Sijajne vzgledne vzgojne modrosti in umetnosti so nam nudili v obilju veliki pedagogi-praktiki, za orien-

tacijo v velikih problemih socialnega življenja smo se zatekali k sociologiji, izgradnji racionalnih metod je služila psihologija, cilje pa smo si stavili — v kolikor nam niso bili diktirani — po svojem okusu, življenskem in svetovnem nazoru, najmanj smo se zatekali po nje k etiki in očičelni filozofiji. Odpor proti intelektualizmu in formalizmu ni nikoli prenehal in je rodil v področju šolstva vedno nova reformna gibanja, izzvenjavajoča v zahtevi, da bodi otroška duša, otroška narava izhodišče vsemu vzgojnemu in didaktičnemu delovanju, rodil je načelo samodelavnosti otroka, zahtevo po enotni, delovni, produktivni šoli i. dr. A vse te zahteve, reforme, ti problemi se sučejo koncem koncev le okoli pouka, so periferični problemi pedagogike, dasi so za nas učitelje-praktike pomembni, in z njimi se nismo približali centralnim in osnovnim problemom pedagogike, nismo dobili zanesljivega vodnika na obširnem polju vzgojnih problemov, nesigurnost je ostala in ne vemo, če ne bomo marsikaj, kar danes povečujemo in proglašamo kot evangelij, nemara jutri že pobijali. (Najmanj je misliti, da bi eksperimentalna psihologija, ki se je razvila v obširno vedo in na omejenem področju dosega za

presojo gotovih sposobnosti in lastnosti razvijajočega se duha, dragocene rezultate, s svojimi metodami kdaj prodrli do globin človeške duše in nam mogla dati ključ do njenih misterijev. Njej prepuščati zadnje besede v šoli, bi pomenilo šolsko življenje do skrajnosti zracionalizirati.)

Pogrešamo samosvojo, na lastni filozofski osnovi zgrajeno pedagoško vedo, ki bi z zrelišča svoje osnovne ideje osvetljevala vse velike probleme življenja, nam tolmačila smisel vzgoje in njeno življensko funkcijo v zajednici, glavne dinamične sile razvoja. Pač je tako avtonomna pedagogika že v nastoji — te moje misli kajpada niso izvirne — a se bori še za priznanje.

Čemu vsa ta modrovanja? Ker se Čibejev ne odpravlja z metodično-kritičnimi nasveti in ker pričakujem od njega še zrelejših del, v drugo pa, ker hočem kot lajk podčrtati, kar velja menda v znanstvenem svetu kot po sebi umevno, da se noben pravi znanstvenik ne loti samostojnega obravnavanja splošnih, to je osnovnih pojmov in problemov svoje vede, preden se ni za to usposobil z globokim študijem predmeta in preden se ni

pripada! Prevedite že kronske upokojence na dinarske penzije, ker je velika socialna krivica, da se to že ni zgodilo.

— **Reaktiviranje učiteljev.** Povodom posameznih učiteljskih prošelj za reaktiviranje je glavni prosvetni svet odredil, da se v vsakem posameznem slučaju izda poseben odlok. Načelno je ugotovljeno, da se lahko reaktivirajo samo učitelji(-ice) izpod 32 let učiteljske službe, pri katerih je službovanje ocenjeno odlično in kateri se lahko izkažejo z uradnim zdravniškim spričevalom, da so za učiteljsko službo še popolnoma sposobni. K novemu zdravniškemu spričevalu je vedno priložiti ono zdravniško spričevalo, s katerim je bil prosilec upokojen.

— **Diploma tov. Janka Žirovnika.** ki mu je bila izročena ob priliki zborovanja Učiteljskega društva za ljubljansko okolico, je izložena v knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani, v Franciškanski ulici št. 6. Diploma je delo našega tov. slikarja Frana Zupana.

— **Okrajnim učiteljskim društvom** naznanjamo, da je pristopilo naše poverjenišvo že predlansko leto k Zvezi kulturnih društev v imenu vseh naših okrajnih društev kot ustanovni član.

— **Učitelji gobarji.** Neko veliko eksportno društvo v Srbiji želi postaviti za čas od julija do oktobra t. l. 4 potovalne inštruktorje, ki bi prirejali tečaje v raznih srbskih selih o pravilni nabiravi, sušenju, hranjenju in pakovanju gob, in sicer le »jurčkove«. Dotičniki morajo biti torej prav dobri poznavalci takih gob in imeti v tem tudi že gotovo prakso. Nastavljeni inštruktorji dobe 1000 Din mesečne plače ter vse prosto, t. j. dobro hrano, prenočišče in voznino. Vešči morajo biti srbsčine ali hrvaščine vsaj kolikor poduk zahteva. Natančnejša pojasnila daje tvrdka Viktor Rohrmann v Ljubljani, Poljanski nasip. Dotičnik se mora zavezati, da ostane vsaj 2 meseca v tej službi.

— **Izjava.** V poslednjem času se je v Sloveniji kritikarstvo jako razpaslo. Zanimivo pri vsem tem je to, da se baš ljudje, ki se na umetnost najmanj razumejo, silno radi postavljajo v pozo kritika in grmeč blebečejo med svet o vsakokovrstnih knjigah svojo pohvalo ali grajo, kakor pač prija njihovem izkvarjenemu okusu. O objektivnosti pri teh ljudih seveda ni govora. Takemu kritikarstvu, ki si je s podpisom J. L. (Jože Lavrenčič?) v 4. številki letošnje »Mladike« privoščil za zadnje klevetanje moje mladinsko knjigo »Ej prijateljički« to-le: Jaz prav nič ne potrebujem ne pohvale ne graje podpisane J. L., kajti izkvarjen okus ne odloča. Odloča zdrav nepokvarjen okus, kar je pri mladinskih knjigah brez dvoma okus otroka, in ta je merodajen in ta bo vedel prav oceniti, da li sem »uspel« ali ne. — Kritika je potrebna, toda pravična kritika — to je davno že povedal Emil Zola. — Zvonimir Kosem, Beograd, v juniju 1924.

— **Člane stanovsko-političnega odseka** in one tovariše, na katere sem se obrnil v zadevi »smernic za poslovanje naše organizacije«

nujno prosim, da mi pošljejo takoj svoje konkretne predloge in resolucije k referatu, da si že sedaj pripravimo delo v odseku. — R. D., načelnik stan.-pol. odseka.

— **Razstava.** Dne 21. t. m. ob 10. uri otvorita svojo kolektivno razstavo v umetniškem Jakopičevem paviljonu akademični slikar Franjo Sterle, vodja tukajšnje umetniške šole »Probuda« in akad. kipar Alojzij Repič, profesor na tehniški visoki šoli. Sterle razstavi slike-portrete, Repič pa dela iz kiparstva. Razstava ostane do 10. julija odprta vsak dan od 9.—13. in 15.—18. ure. — Vstopnina bode 10 Din, dijaki in vojak plačajo 2 Din, dijaki v spremstvu svojih učiteljev samo 1 Din.

— **Okrajna učiteljska konferenca v Ljubljani** se je vršila 12. t. m. v Mestnem domu. Konferenci je predsedoval okrajni šolski nadzornik tov. M. Hočevvar, ki je imenoval za svojega namestnika tov. J. Levca. Ob 7. uri zjutraj je bila otvorjena konferenca s teoretičnim predavanjem o telesni vzgoji od tov. Smoleta, kateremu je sledil praktični nastop pod vodstvom tov. Herbsta in tov. Petričeve. Izčrpno in temeljito je bilo poročilo okrajnega šolskega nadzornika Hočevarja, ki se je sukalo v smeri in duhu najmodernejših načel pouka in vzgoje in sicer otesnevalo samo na vzgojo v šoli, temveč na delovni princip, ki nas spaja s praktičnim življenjem. Poročilo bi zaslužilo, da ne zapade v pozabljenost v arhivu. Referat »Sveto služimo, sveti domovini«, je obdelala tov. Mehletova in žela zasluženo priznanje. Dolgovezna odločba za številno redov v izpričevalih je bila veliko izčrpavanje potrpežljivosti.

— **Tovariše sošolce, abituriente učiteljskega leta 1904.** ki so v Ljubljani, vabim in prosim, v sporazumu z več podeželskimi tovariši sošolci, da določijo lokal in čas začetkom avgusta t. l. v Ljubljani, da se gotovo snidemo. Pri tem sestanku bomo tudi določili event. izlet, ki ga priredimo. Tovarišstvo in staro prijateljstvo nas navaja k temu sestanku. Dvajset let se nismo videli in zdaj se nam nudi najugodnejša prilika, da pridemo vsaj ob dvajsetletnici skupaj. — **Brezovar.**

— **Popravek.** V zadnji številki smo opazili, da je v brzojavkah, ki so bile odposlane na proslavo odkritja spominske plošče Davorinu Trstenjaku, pomotoma izostalo ime tov. Ivana Glinske, nadučitelja v Rogaški Slatini, kar tem potom popravljamo.

— **V »Listek« zadnje številke** so se vrinile nekatere napake, ki so jih čitatelji že gotovo sami popravili. Tako je n. pr. v rokopisu »podeželsko« učiteljstvo in ne »pedagoško«, »razumu« in ne »logo-su«, »z rigoroznostjo« in ne »s sigurnostjo«.

— **Zahvala.** Sokolsko društvo Gorenja vas-Poljane se najtopleje zahvaljuje br. učiteljem in sestram učiteljicam Kranjskega učiteljskega društva za dar našemu praporu, 312 Din, nabranih po br. Jožetu Zupančiču, ob priliki društvenega zborovanja dne 4. junija v Kranju. Srčna hvala, Zdravo!

Marsikoga utegne njegov način znanstvenega, formalno-kritičnega ocenjevanja člankov v Ped. Zborniku oplajati ali odbiti, kar ima lahko za posledico, da poleg zgolj referativnih člankov ne bo dobili originalnih prispevkov, ki bi domače probleme samostojno obravnavali. Baš taki prispevki bi nam bili najbolj dobrodošli in ne bomo pri njih gledali toliko na formalno-metodični način obravnave, kot na idejno vsebino. Za učeno lice nam je najmanj. Kaj bi za nas pomenilo, ako bi imeli vsaj enega publicista ali literata iz vrst učiteljstva, kakor so Tews, Gansberg, Oto Ernst, Münch. To niso znanstveniki, a vendar so dali reformatičnemu gibanju v nemškem šolstvu in med nemškim učiteljstvom mogočne impulze.

Dr. Žgeč se ponovno sklicuje na svojo knjižico, ki jo smatra kot resno znanstveno delo, smerodajno za razvoj naše pedagogike; a baš ona je v nekem pogledu tipičen zgled znanstvenega diletantizma — v kolikor namreč znanstveno, a s popolnoma nedostatnimi sredstvi in nedostatnim znanjem obravnava osnovne probleme vzgoje in v kolikor vzbujajo vtisk vsestranske kritične obravnave predmeta. O taki seve ne more biti govora. Ne mogel bi potem iti mimo razvojnega problema kot takega in tudi ne mimo tako mogočnih vzgojnih činiteljev kot so religija, narodnost, jezik, pravo,

— **Tovarišice in tovariši abiturijenti ljubljanskega učiteljskega leta 1904.** Snidimo se ob koncu šolskega leta zopet enkrat po 20 letih! Menim, da bi bilo najbolje 3. julija, t. j. četrtek po sklepu šolskega leta, Lokal: hotel »Tivoli« ob 2. uri popoldne. — Javite svoj prihod na naslov: Marija Marók-Sedej, III. mest. dekl. osn. šola na Vrtači — Ljubljana.

— **Štiridesetletnico mature in službovanja** praznujemo tovariši, ki smo leta 1884, poлагali zrelostni izpit. Bilo nas je — ako se ne motim — 32; od teh jih je umrlo 12. Prav lepo bode, ako se dne 5. julija — ravno na dan mature — sestanemo v Ljubljani, da si krepko prijateljsko stisnemo roke in malo pomenimo o preteklosti in bodočnosti. V ta namen predlagam, da se sestanemo imenovani dan ob 10. dopoldne pri »Novem svetu« na vrtu, kjer se pomenimo o kakem skupnem izletu, recimo k našemu Pepetu Reichu v Dol. Vsak naj do 1. julija naznani podpisano po dopisnici, ako se udeleži sestanka in želi skupni obed. — Na svidenje! — Fran Marolt, učitelj v Ljubljani.

— **Na državnem ženskem učiteljskem v Ljubljani** je vpisovanje v I. letnik v ponedeljek, dne 30. junija od 10.—12. ure. Učenke, ki se vpišejo, naj prinesejo seboj krstni (rojstni) list in zadnje šolsko izpričevalo ali malega tečajnega izpita ali 4. razreda srednje ali meščanske šole. Podrobnosti so razvidne iz oglasa v veži šolskega poslopja.

Prosvetni oddelek za Slovenijo dovoljuje onemu učiteljsstvu, ki se udeleži pokrajinskega zleta Jugoslovanskega Sokolskega Saveza na Vidov dan 28. t. m. v Sarajevu, dopust od dne 25. junija št. 1924, dalje. (Odlok št. 9310, 18. junija 1924.)

Književnost in umetnost.

Nove knjige in druge publikacije.

— **kpl. Veronika Deseniška**, najnovejša izvirna tragedija v petih dejanjih našega odličnega pesnika Otona Župančiča, bo kmalu dotiskana in izide še pred koncem tega meseca v založbi Zvezne tiskarne in knjigarne v Ljubljani. Založba bo oskrbela za to krasno slovensko remek-delo, ki ga naše Narodno gledališče uprizaro v jeseni na dramskem odru, troje izdaj: predvsem ljudsko izdajo v okviru »Splošne knjižnice«, ki bo vzlic svoji dostojni opremi po svoji skromni ceni lahko dostopna najširšim slojem, nadalje finejšo izdajo v večji obliki na izvrstnem papirju in slednjič luksuzno v celo usnje vezano izdajo v omejenem numeriranem številu in opremljeno z lastnoročnim podpisom avtorja. Vse tri izdaje, ki bodo tiskane v modernih, jasnih tipih, bodo opremljene tudi z najnovejšo sliko pisatelja.

Naša gospodarska organizacija.

— **g. Članom »Učiteljske samopomoči«.** V tekočem šolskem letu še ni bilo nobenega smrtnega slučaja. — Na zadnje položnice — razposlane v januarju 1924 — dolgujejo člani še okrog 1800

Din. Prosimo vladno, da poravnajo vsi zamudniki zapadle prispevke vsaj do konca tega meseca. V juliju — o priliki pokrajinske skupščine v Krškem — bo izredni občni zbor »Učiteljske samopomoči«; do tedaj bi imeli radi čiste račune. — Prosimo zlasti one priglasence, kateri so dobili pismene pozive bodisi za osebne podatke ali za pristopne pristojbine, pa niso odgovorili in ne poslali nakazanih pristojbin, da društveno vodstvo vsaj obveste, če še vztrajajo pri pristopni izjavi ali ne. Z navadno dopisnico bi bilo vse opravljeno. Društvu napravljajo polno pisarenj in izdatkov za poštino.

— **g. Učiteljski dom v Mariboru.** Članarina: Učiteljstvo deške osnovne šole II. v Mariboru 40 Din; Rado Mejovšek, nadučitelj v Orli vasi pri Braslovčah, 40 Din. Za »Ganglov kamen« so darovali: Učiteljstvo osnovne šole Ptuj-okolica (Jančič, Kajnih, Mayer, Nežič, Šerona, Stritar, Verhovnik, Zolnir) 200 Din, (Živeli!); učiteljstvo osnovne šole v St. Vidu niže Ptuja 40 Din (Musek, Pirch, Klenovšek, Vičič); učiteljstvo osnovne šole v Laporju (Vendramin, Hribar, Tur-nay, Senica, Logar) 50 Din; učenci in šolski vodja Vendelin Lipaj v Prosenjakovcih (Prekm.) 60 Din; šmarsko-rogaško učiteljsko društvo iz prebitka blagajne 100 Din; učiteljstvo osnovne šole v Črešnjecju 30 Din, skupaj 480 Din; z zadnjič izkazanimi 8180 Din = 8660 Din. Vsem darovalcem iskrena hvala! — Tovariši in tovarišice! Spomnite se sedaj, ko dobivamo nove prejemke, tudi našega Učit. doma! Vsaj 10 Din lahko utrpri vsakdo. Darujmo izdatno in hitro, da pridemo čimprej do uresničenja svojega namena! Nekatere šole so že poslane svoj obolus, druge naj v kratkem sledijo njihovemuzgledu. Posnemajte darovalce za »Učit. konvikt« v Ljubljani! Mi še prvega desetisočaka za »Ganglov kamen« nismo dosegli, oni se že bližajo drugemu! Torej, denarnico v roke in spustite »metuljčke«!

REZERVNI SKLAD prostovoljni organizacijski davek.

VI. izkaz.

Blagajniško stanje po V. izkazu	
Samec Franc, Krka	10.— »
Brezovar Mat., Št. Rupert	10.— »
Hvala Mihaela, Št. Rupert	10.— »
Kromar Karla, Št. Rupert	10.— »
Lunaček Aleks., Št. Rupert	10.— »
Perko Venčesl., Št. Rupert	10.— »
Šol. vodstvo Kostanjevica	5.— »
Gostič Flor., Poljane	10.— »
Gajšek Simon, Dobova	5.— »
Antončič Mar., Borovnica	10.— »
Bizjak Marija, Borovnica	5.— »
Hladek Marija, Borovnica	10.— »
Lampret, Fort., Borovnica	10.— »
Lulik Andreana, Borovnica	5.— »
Mazi Lina, Borovnica	5.— »
Miklavčič Ant., Borovnica	5.— »
Papler Ida, Borovnica	10.— »
Petrič Minka, Borovnica	10.— »
Smole Gvidon, Borovnica	5.— »
Žirovnik Janko, Borovnica	50.— »

skupaj . 4127.56 Din
Upravnik,

seznanil s problemi sorodnih ved, kojih odnosi do njegove vede mu morajo biti jasni. Za tako znanstveno polaganje temeljev kake vede so poklicani le izredni duhovi, skromnejši znanstveniki se bo zadovoljili, da na temelju, ki so ga položili drugi, gradi dalje in skuša na kakem specialnem področju priti do novih znanstvenih izsledkov — ako je to sploh njegova naloga. Področje vzgoje je tako obširno, da vsaki, ki samostojno misli in opazuje ter se resno zanima za vzgojne probleme — zlasti ako ima površ še svoje praktične izkušnje, lahko obogati našo skromno pedagoško literaturo za dragocene prispevke in nikakor ni treba, da bi bil za vsako ceno znanstven. Dober publicist lahko za širjenje novih idej dosti več stori kot marsikateri znanstvenik. Kdor se ne peča naravnost z znanstvenimi problemi, temu bo kaka temperamentno pisana razprava kljub osebnim refleksijam in raznim ekskurzijam ljubša, kakor suhoparna znanstvenost, eksaktnost in sistematika. Napram znanstveniku, ki operira z definicijami in abstraktnimi pojmi, se čutimo onemogle, ne vemo, kje bi ga prijeli, kje mu ugovarjali, kje pritrjevali, s skepsjo pristajamo na njegove zaključke, ali pa jih brez protidokazov odklanjamo.

To se mi je zdelo potrebno napisati kot dopolnilo k dr. Žgečevi kritiki, ki mi v dvojnem oziru ni simpatična.

država, razne zajednice. Razven rodbine, pri kateri se je dalje pomudil, se vseh teh faktorjev niti ni resno dotaknil. Če tudi smatra gospodarske činitelje kot odločilne dinamične sile razvoja in jim podreja vse druge, tako vendar ve, da vlada tu neizprosni boj med dvojce naziranj in da je kratkomalo nemogoče pri znanstveni obravnavi predmeta molče preiti nasprotne ideologije in vse tehtne znanstvene ugovore proti materialističnemu pojmovanju zgodovinskega razvoja. Seve se o vseh teh problemih na tako tesnem prostoru ni dalo govoriti in to tudi ni bil namen knjižice, a zato pa tudi znanstvena obravnava predmeta ni bila možna.

To kar smatra dr. Žgeč kot prednost svoje brošure: njeno sistematičnost, navidezno znanstveno eksaktnost dokazovanja in izvajanja zaključkov, izvirne definicije — smatram spričo znanstvene šibkosti razprave preje kot njeno slabost, ker to, mislim, je krivo, da se človek pri njenem čitanju ne more prav ogreti, kljub temu, da je pisana s simpatičnim navdušenjem za stvar. Vseeno je dr. Žgečeva brošura resno delo in pomeni lepo obogatitev naše pedagoške literature, le da je ne smemo presojati s strogo znanstvenim merilom, ampak kot publicistični in programni, odnosno propagandni spis. Knjižica podaja pregled čez celo vrsto perečih vzgojnih problemov, služi zato

dobro v orientacijo in kot izhodišče za referata, predavanja in debate. Mnogo truda in ljubezni do stvari je v njej zaplano. Samostojno vrednost ji daje poizkus, z analizo in karakterizacijo značaja, mentalnosti in posebnih življenjskih prilik našega kmetskega in delavskega ljudstva postaviti izobraževalno delo med narodom na trdnjši psihološki temelji. Po prvem površnem pregledu knjižice sem bil osupel, kajti od mladega akademika ne bi bil pričakoval tako pregledne in v metodično tako disciplinirani, vsebinsko zgoščeni obliki podane obravnave obširnih problemov. Zdi se mi pa, da bi bil avtor dosegel še vse drugačen moralen uspeh, ako bi bil namesto doktorske disertacije napisal temperamentno socialno-vzgojno programatično študijo, v kateri bi bil dal prostodušno izraza svojemu temperamentu in mišljenju ter popolnoma odkrito nastopil proti ideologijam, ki prevladujejo v naši inteligenci in ki jih smatra kot reakcionarne ovire za spoznavanje našega dejanskega socialnega položaja in naših socialnih nalog. Odkrito enostranska tendenca bi bila seve duhove razburila, nekatere ogrela, druge odbila, a izzvala bi polemike, ter pospešila razčiščenje nazorov in ločitev duhov. Ako bi knjižica površ še bila prinesla nekaj domače socialne, kulturne in gospodarske statistike, bi jo še raje in z večjim pridom prebirali. Dalje prih.